

VILTIS

LIETUVOS SUTRIKUSIO INTELEKTO ŽMONIŲ GLOBOS BENDRIJOS „VILTIS“ KETVIRTINIS ŽURNALAS

ISSN 1392-3617 | 24/3

„VILTIS“ MAN, KAIP ŽMOGUI, DAVĖ LABAI DAUG – 5 p.

KAI MEILĖ STIPRINA VILTĮ – 6-7 p.

METAJ BĖGA, PAGRINDINĖS PROBLEMOS – IŠLIEKA – 8-9 p.

PAMAŠTYMAI APIE „VILTIES“ BENDRIJOS VEIKLOS
PRAEITĮ IR ATEITĮ – 11-12 p.

SPALĮ – „VILTIES“ BENDRIJOS VEIKLOS

35 METŲ SUKAKTIS !

35-OJI „VILTIES“ VASARA PAJŪRYJE!

PO DVIEJŲ METŲ STOVYKLAVIETĖS „PASAKA“ REKONSTRUKCIJOS DARBŲ VILTIEČIAI
SUGRĮŽO Į SAVO PASAKĄ. PASIGĖRĖKIME VASAROJIMO AKIMIRKOMIS.

„VILTIES“
STOVYKLAUTOJAI
LABAI DĖKINGI
UAB „CV GRUOP“
UŽ DIDŽIULĘ PARAMĄ.
AČIŪ!

BENDRYSTĖS PAVYZDYS

ĮKVEPIA

Pilnutėlė 35-oji stovykla PASAKOJE buvo sėkminga, džiaugsminga ir turtiniga kasdienių veiklų. Puiki savanorių pagalba įprasmino šį savarankiškumo ugdymo ir turiningo laisvalaikio metą. Bet, kaip visada, stovyklavimas pasirodė per trumpas, tad liūdesio paskutinę dieną neišvengėme. Tačiau turime viltį, kad kitais metais vėl sugrįšime į PASAKĄ!

Rudenėjant kiekvienas patenkame į kitokį spalvų ir emocijų laikotarpį – šiek tiek melancholišką, bet darbingą ir kupiną įvairiausių minčių. Mokiniai grįžta į mokyklas... Grupinio gyvenimo namai pripildė tikrų namų jaukumo... Dienos centruose ir socialinėse dirbtuvėse visi sugrįžę, kad ir po trumpų atostogų, dalijasi įspūdžiais... O kažkas galbūt jau skaičiuoja dienas iki šv. Kalėdų!

Vis pagalvoju, kad jau 35 metus „Vilties“ bendrijos nariai, kaip stipri koman-

Prabėgo vasara, kupina saulės, gerų emocijų. Džiugus buvo sugrįžimas į stovyklą PASAKA po keleto klajonių metų, įspūdingos Jūsų centrų, mieli viltiečiai, organizuojamos stovyklos, mugės, kelionės ir, žinoma, atostogos! O dar „Vilties“ bendrijos veiklos 35-mečio sukakties laukimas.

da, eina bendru keliu per visą Lietuvą – koks įkvepiantis bendrystės pavyzdys! Tęsiame veiklas, ieškome naujų idėjų, projektų, bendradarbiavimo galimybių.

Kiekviena didelių darbų, ypač naujų, pradžia būna sunki. Tačiau visi labai gerai suprantame, kad būtinybė – stipresnė, kaip dar viena galimybė pakeisti esamą padėtį. Kiekviena pradžia turi daug pozityvios energijos, kai nestinga noro įgyvendinti idėjas, ir tikėjimo, kad gali „kalnus nuversti“.

Tikiu, kad kaip tik tokia buvo „Vilties“ bendrijos veiklos pradžia, o ir visi 35 atkaklaus darbo metai, nes kitaip tiesiog negalėjo būti. Visi žinome, kad sulaukėme gražios sukakties dėl ne vienos dienos ir ne vieno metų įdirbio. Kad į priekį „Viltį“ vedė kasdienis artimiausių žmonių troškimas, jog „mano vaikui ir jo draugams būtų gera, saugu, prasminga ir teisinga“.

Visus šiuos metus „Viltyje“ dirbo (o ir tebedirba iki šiol) nuostabūs žmonės, tiesiog nerealios mamos! Kūrybingos, stiprios, atkaklios ir dažnai neperkalbamos. Mat kaip tik tvirtas žinojimas, kad reikia veikti čia ir dabar, atvedė jas į „Viltį“. Ir tai nesustabdomas procesas. Nėra nereikalingų temų, nėra beprasmių veiklų, nes viską darome savo vaikų labui!

Dėkoju visiems „Vilties“ bendrijos nariams už jų nepaliaujamą ryžtą, sėkmingą kovą „su vėjo malūnais“ ir tikėjimą, kad

vis dar galime pakeisti pasaulį ir žmonių mąstymą. Tai tikrai užkrečiama :)

Į Viltį prieš penkerius metus mane atvedė sūnus... Jis ir įprasmina mano veiklą, nes aš taip pat noriu, kad jis su savo draugais Lietuvoje gyventų oriai, gautų visą jam svarbią pagalbą, mokytųsi, keliautų ir savarankiškai pagal savo galimybes gyventų.

Per 35 metus padaryta tiek daug! Ačiū Danai Migaliovai, ilgamečiams Tarybos nariams ir visiems „Vilties“ bendrijos asocijuotiesiems nariams – daugelio Lietuvos miestų ir miestelių viltiečių vadovams – už didelį nuveiktą darbą. Be Jūsų mano vaikas neturėtų to, ką turi dabar. Bet mūsų vaikams reikia dar daugiau. Ir mes sieksime permainų tol, kol jausime atskirtį bent vienoje srityje – kol stigs individualios pagalbos šeimos nariams, kol vaikų ir jaunuolių, turinčių intelekto negalią, mokslo, sporto, sveikatos apsaugos, užimtumo, darbo rinkos ar laisvalaikio galimybės bus ribojamos. „Vilties“ bendrijos tikslas, kurio vis dar turime siekti, – kad šeimos, auginančios ar prižiūrinčios vaikus ir jaunuolius su intelekto negalia, galėtų drąsiai teigti žinančios, jog jų vaiku tinkamai rūpinamasi dabar ir bus pasirūpinta ateityje. Kad artimiausiu metu jis galės gyventi su draugais grupinio ar savarankiško gyvenimo namuose, atsižvelgiant į individualius poreikius, arba apsaugotame būste

su reikiama pagalba. Jeigu tai yra įmanoma kitose šalyse, tai turi būti įmanoma ir Lietuvoje. Aš tuo tvirtai tikiu, todėl ir esu čia.

Linkiu ir toliau visiems stengtis keisti pasaulį, įtikinti nesuprantančius ar nenorinčius suprasti žmones, kad mums ir mūsų vaikams reikia kokybiško ugdymo, kokybiškos sveikatos apsaugos sistemos,

kokybiško teisinio požiūrio, kokybiškos kasdienybės ir poilsio nuo gimimo iki garbaus amžiaus!

Dar kartą dėkoju visiems, drąsiai besidalijantiems patirtimi, patarimais, geromis idėjomis ir įžvalgomis. Kvieskime savanorius prisidėti prie mūsų savo dėmesiu ir idėjomis. Eikime visi kartu ir toliau, nes tik didelis palaikymas ir su-

pratimas „augina sparnus“. Džiaukimės bendryste!

Linkiu visiems šilto, gražaus, sodraus, spalvingo rudens. Tegul geros emocijos lydi Jus kiekvieną dieną!

RAMUNĖ LEBEDYTĖ UNDEŽIENIENĖ

Bendrijos „Viltis“ asociacijos vadovė

BENDRYSTĖS PAVYZDYS ĮKVEPIA

Prabėgo saulėta ir smagi vasara.
Su atostogomis, kelionėmis, mugėmis.
Viltiečiai džiaugėsi sugrįžę į stovyklą „Pasaka“.
Stovykloje jiems padėjo šaunūs savanoriai.
Skirtis buvo liūdna.
Bet yra vilties, kad „Pasaka“ mūsų lauks kitais metais.

Atėjo spalvingas ruduo.
Mokiniai grįžo į mokyklas.
Jauku grupinio gyvenimo namuose.
Visi dalijasi vasaros įspūdžiais.
Gal kas nors jau laukia Kalėdų.
O „Viltis“ sulaukė 35 metų sukakties.

Daug metų „Viltis“ dirba kaip stipri komanda.
Dirba visoje Lietuvoje.
Tai yra gražus bendrystės pavyzdys.
Šis pavyzdys skatina tęsti veiklą.
Ieškoti naujų galimybių.

Įgyvendinti naujus sumanymus nelengva.
Bet visada įdomu.
Kyla didelis noras pasiekti tikslus.
Atsiranda tikėjimas, kad pavyks.
Kaip tik taip kūrėsi „Viltis“.
Todėl „Viltis“ taip sėkmingai dirbo.

„Vilčiai“ sekėsi ir kitaip negalėjo būti.
Todėl, kad „Viltyje“ dirbo ir dirba vaikų su negalia tėvai.

O tėvai nori, kad jų vaikai gerai ir saugiai gyventų.
Kad užsiimtų norima veikla, bendrautų, keliautų.
Kad kitų padedami galėtų savarankiškai gyventi.

Į „Viltį“ ir mane atvedė sūnus.
Prieš 5 metus tapau „Vilties“ nare.
Dabar esu „Vilties“ vadovė.
Ačiū Danai Migaliovai, Tarybos nariams ir viltiečiams, kad patikėjo manimi.
Ačiū jiems visiems už atliktą didelį darbą.
Mūsų vaikai jau daug turi.
Bet jiems reikia dar daugiau.
Ir mes sieksime reikiamų pasikeitimų.

Reikia stiprinti pagalbą šeimai.
Sudaryti žmonėms su negalia lygias galimybes.
Užtikrinti tinkamą rūpinimąsi jais visą gyvenimą.
O tam reikia daugiau grupinio ir savarankiško gyvenimo namų.
Taip pat apsaugoto būsto, kur teikiama reikalinga pagalba.
Visa tai jau yra kitose šalyse.
Taigi turi būti ir Lietuvoje.
Reikia tuo tikėti ir dirbti vardan to.

Linkiu viltiečiams toliau siekti gerų pasikeitimų.
Tikinti kitus žmones, kad tokie pasikeitimai būtini.
Kad vaikai su negalia turi ir gali mokytis.
Gauti tinkamas sveikatos paslaugas.
Turėti teises ir pareigas.
Gerai gyventi visą gyvenimą.

Ačiū visiems už dalijimąsi patirtimi.
Kvieskime savanorius prisidėti prie mūsų.
Visi kartu dirbkime toliau.
Palaikymas ir supratimas atneša sėkmę.
Linkiu visiems šilto ir spalvingo rudens.
Taip pat gerų jausmų kiekvieną dieną.

SPALĮ – „VILTIES“ BENDRIJOS VEIKLOS 35-ERIŲ METŲ SUKAKTIS!

„VILTIES“ INICIATORIŲ, VADOVŲ, IŠTIKIMŲ DRAUGŲ,
BENDRAMINČIŲ, PIRMŲJŲ VILTIEČIŲ MINTYS IR PALINKĖJIMAI

2008 m.

Netikėtas telefono skambutis priminė, kad artėja graži mūsų „Vilties“ sukaktis. Metams bėgant datos užsimiršta, tačiau „Vilties“ bendrijos susikūrimo aplinkybės atmintyje vis dar labai ryškios.

Prisimenu, kaip entuziastingai, kaip energingai vyko steigiamasis susirinkimas. Tomis atmintinomis akimirkomis įsižiėbė viltis, kad atsiras su kuo dalytis rūpesčiais, o valdžios ponai galiausiai „sužinos“, kad yra kitokių žmonių su savo reikmėmis, vargais ir bėdomis, džiaugsmiais ir skausmais. Kad jau nebedrįs teisintis, neišgalintys tinkamai aprūpinti įgaliųjų, o ką jau kalbėti apie neįgaliuosius...

Anuomet, kai tą pavakarę grįžau iš Vilniaus, laukų platybėse labai gražiai, vešliai žaliavo rugių želmenys. Žiūrėjau į juos ir galvojau, kad gal pati gamta pranašauja mūsų „Vilčiai“ tokį pat klestėjimą. Ir iš tikrųjų steigėsi centrai mūsų vaikams, ne tik Vilniuje, bet ir rajonuose: Telšiuose, Jurbarkė, Lazdijuose, Plungėje...

SAKO, „VILČIAI“ TRISDEŠIMT PENKERI...

Artėja graži „Vilties“ sukaktis.
Labai gerai prisimenu „Vilties“ atsiradimą.
Visi buvome kupini energijos ir ryžto.
Tikėjome, kad mūsų vaikų su negalia padėtis pasikeis.
Kad jais bus pradėta tinkamai rūpintis.

Kai tada grįžau iš Vilniaus,
gražiai žaliavo rugiai.
Todėl pagalvojau, kad „Viltis“ irgi sėkmingai gyvuos.
Taip ir buvo.
Mūsų vaikai sulaukė gerų pasikeitimų.

Bet laikui bėgant atsirado problemų.
Ne visi norėjo suprasti žmonių su negalia poreikius.
Valdžia ėmė duoti vis mažiau pinigų.

Žodžiu, sukruoto visa Lietuva. Tai išties buvo pačios šviesiausios dienos mūsų vaikams.

Tačiau laikui bėgant, valdžioms keičiantis, prasidėjo nuosmukis. Kai kurie valdininkai mūsų visų sukurtą gėrį panaudojo kitokioms reikmėms. Juk lengviausia atimti iš to, kuris negali gintis, duoti atkirčio. Norėčiau, kad tie ponai suprastų, kokią žalą padarė. Kaip žinia, net galvažudžiai nemuša gulinčiojo...

Liūdna, kad negaudami finansavimo kai kurie regioniniai „Vilties“ padaliniai priversti nutraukti savo veiklą. Kai kūrėme „Viltį“, apie atlyginimus negalvojome. Daugelis mūsų dirbome visuomeniniais pagrindais. Tad maldauju – nenaikinkite organizacijų. Nenorite patys, apsidairykite aplinkui, pasitarkite, gal atsiras žmonių, galinčių dirbti visuomeniniais pagrindais. Atminkite, kad surištą šluotą sunku sulaužyti, o štai pavieniai stagarai greitai sunyksta.

„Viltyje“ dirbau ketvirtį amžiaus. Pažinau daug gerų, nuoširdžių žmonių. Jeigu galėčiau, visus apkabinčiau, visiems dėkoju už gerumą, nuoširdumą.

Džiaugiuosi savo įpėdine – „Vilties“ bendrijos Lazdijų padalinio pirmininke Eglute ir linkiu jai niekada nepavargti. Nuoširdžiai dėkoju Danutei Migaliovai už gyvenimą, atiduotą viltiečiams. Sveikinu visus su prasminga sukaktimi, linkiu sveikatos ir didelės kūrybinės sėkmės.

Nuoširdžiai apkabinu, jūsų VYTAUTAS STACEVIČIUS

Todėl nutraukė veiklą dalis „Vilties“ padalinių.

Tai labai blogai.

Reikia tartis, ieškoti norinčių imtis atsakomybės.

Gal atsiras žmonių, galinčių savanoriauti.

Dirbti be atlygio.

„Viltyje“ dirbau 25 metus.

Sutikau daug gerų žmonių.

Visiems sakau ačiū už nuoširdumą.

Džiaugiuosi, kad dabar Lazdijų „Vilties“ padaliniai vadovauja Eglutė.

Linkiu jai nepavargti.

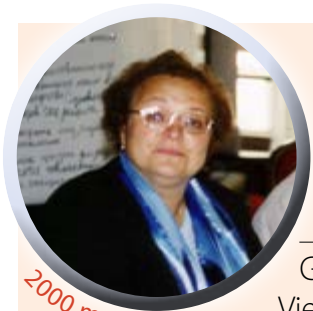
Nuoširdžiai dėkoju Danai Migaliovai.

Ji padarė labai daug gero žmonėms su negalia.

Sveikinu visus su „Vilties“ 35 metų sukaktimi.

Linkiu sveikatos ir didelės kūrybinės sėkmės.

Nuoširdžiai apkabinu, jūsų Vytautas Stacevičius

2000 m.

STABTELĖKIME IR... SKUBĖKIME Į PRIEKĮ

Gyvenime viskas kinta.

Vienas gyvenimo etapas baigiasi, prasideda kitas. Per

35-erius „Vilties“ gyvavimo metus visi kartu daug patyrėme, bet tai nereiškia, kad ateityje nepatirsime dar daugiau.

Per keletą veiklos dešimtmečių būta visko: patirta daug sėkmės, įveikta daug įvairiausių kliūčių, išgyventa pasisekimų ir nusivylimų, džiaugsmo ir nevilties. Kiekvienas etapas yra savaip gražus ir labai reikalingas, nes skatina apmąstyti idėjas, siekius, tikslus, ateities darbus...

Tebūna ši šventė trumpu, bet maloniu stabtelėjimu kasdienės veiklos verpete, susimąstymo akimirka, gera naujų darbų pradžia. Linkiu „Vilties“ žmonėms kilnių tikslų, brandžių idėjų, išminties ir pasisekimo.

Nepamirškite, kad kiekviena diena yra nauja Dievo dovana. Tebūnie palaimintos visos Jūsų dienos. Būkite laimingi ir be galo mylimi.

GYDYTOJA LAIMA MIKULĖNAITĖ

„Vilties“ bendražygė beveik nuo pat pirmųjų bendrijos veiklos metų

Gyvenime nuolat vyksta permainos.

Per 35 metus „Viltyje“ irgi daug visko nutiko.

Daug nutiks ir ateityje.

„Viltis“ dirbo sėkmingai, nugalėjo daug sunkumų.

Dabar laikas galvoti apie naujus tikslus ir darbus.

Bet prieš tai atšvęsti „Vilties“ sukaktį.

Linkiu viltiečiams gerų minčių ir sėkmės.

Kiekviena diena yra nauja Dievo dovana.

Palaimingų visiems dienų.

Būkite laimingi ir labai mylimi.

Gydytoja Laima Mikulėnaitė

„Vilties“ bendražygė beveik nuo pat pirmųjų bendrijos veiklos metų

2005 m.

„VILTIS“ MAN, KAIP ŽMOGUI, DAVĖ LABAI DAUG

Kai dirbau Lietuvos kino studijoje, teko filmuoti psichoneurologiniuose pensionatuose, bet niekada nesigilinau į pačią sistemą. Po nepriklausomybės paskelbimo, kai pradėjome dirbti savarankiškai ir bendrauti su televizijomis, sukūrėme kažkokį siužetą apie neįgaliuosius. Ir tada sulaukiau bendrijos „Viltis“ vadovės Danos Migaliovos skambučio. Ji klausė, gal galėtume sukurti filmą apie „Vilties“ bendriją ir jos narių problemas. Tai davė pradžią dokumentinių filmų ciklui „Įveikti negalią“.

Man iki šiol labai smagu, kad „Vilties“ bendrijoje buvau pramintas operatoriumi Kipsu. Iš pradžių abejoju, ar pavyks filmuoti žmones su intelekto negalia, nes nieko nežinojau nei apie juos, nei apie jų interesams atstovaujančią organizaciją. Bet kai ėmiau šiuos žmones stebėti, kai patyriau, kaip jie gyvena ir kokie yra, atsirado suvokimas, kad visuomenė jų tiesiog nematė, todėl nepažino ir prisigalvojo apie juos nebūtų dalykų. Pasirodė, kad šie žmonės nemoka meluoti, sugeba tinkamai reaguoti į aplinką, turi jausmus. Kurdamas ne vieną filmą apie juos su daugeliu spėjau susidraugauti. Būdavo ateinu į filmavimą, o jie jau iš tolo šaukia: „Sveikas, Juozai!“ Šis pažinimas man, kaip žmogui, davė labai daug. Atvėrė akis, paskatino permąstyti daugelį dalykų ir pradėti elgtis kitaip.

Filmuose apie neįgaliuosius atrodo, kad viskas jau tvarkoje, bet iš tikrųjų dar ne. Stinga materialinių išteklių, o ir tinkamo požiūrio. Tačiau „Viltis“ mano gyvenimui suteikė vilties. Vasaros stovyklose Giruliuose matėme šeimų bendravimą. Vienas vaikas neįgalus, kiti du įgalūs, ir kaip jie puikiai bendrauja tarpusavyje. Regis, šeimoje nelaimė, žmonės turi vaikščioti paniurę, o iš tikrųjų taip nėra. Gaila, kad žinojimo apie negalią per mažai. Nebėra pinigų filmams, leidiniams apie negalią.

Kita vertus, esama komunikacijos spragų. Jeigu nori savo idėją įgyvendinti, turi save afišuoti. Jeigu pats tuo nesirūpinsi, tai nieko ir nepėsi. Kad „Viltis“ toliau sėkmingai gyvuotų, reikia visų pirma agituoti, šviesti, kuo daugiau viešinti savo veiklą ir uždegti jaunimą. Reikia burti savanorius ir jie pratęs pradėtą darbą. Bent kartą per savaitę žmonės su negalia turi būti matomi televizijoje, girdimi per radiją. Pravartu būtų ir vėl rodyti mūsų su a. a. Vytautu Domaševičiumi sukurtus filmus apie šiuos žmones, nes šie filmai labai emociškai paveikūs.

Sėkmės ir vilties!

JUOZAS MATONIS

**Dokumentinio kino ir televizijos operatorius,
režisierius, prodiuseris**

Aš esu operatorius.

Tai reiškia, kad filmuoju filmus.

Kartą man paskambino „Vilties“ pirmininkė Dana Migaliova.

Ir paprašė sukurti filmą apie „Viltį“ ir jos narius. Sukūriau ne vieną filmą, o kelis.

Viltiečiai mane praminė operatoriumi Kipsu.

Ir man dėl to labai smagu.

Iš pradžių abejoju, ar seksis filmuoti.

Nes beveik nieko nežinojau apie žmones su negalia.

Paskui susipažinau su žmonėmis su negalia.

Pamačiau, kaip jie gyvena, kokie yra.

Žmonės su negalia nemoka meluoti.

Jie turi jausmus, tinkamai reaguoja į aplinką.

Kai ateidavau filmuoti, visi su manimi sveikinosi.

Sakė – Sveikas, Juozai!

Džiaugiuosi pažintimi su žmonėmis su negalia.

Ši pažintis man daug davė.

Paskatino kitaip galvoti ir elgtis.

Mano filmuose žmonių su negalia gyvenimas yra gražus.

Dabar jie iš tiesų gyvena geriau negu anksčiau.

Bet problemų vis dar pasitaiko.

Ne visi supranta, kas yra negalia.

Trūksta pinigų paslaugoms.

Ką daryti, kad atsirastų pinigų paslaugoms?

O gi kuo daugiau pasakoti apie „Viltį“ ir viltiečius.

Kalbėti apie save per televiziją ir radiją.

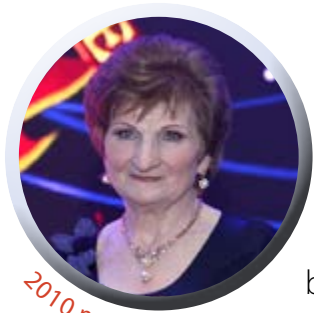
Ieškoti aktyvių savanorių.

Skatinti jaunimą bendradarbiauti.

Ir dažniau rodyti mano filmus apie žmones su negalia.

Juozas Matonis

**Dokumentinio kino ir televizijos operatorius, režisierius,
prodiuseris**

2010 m.

REIKIA DAUGIAU BETARPIŠKO BENDRAVIMO

Puikiai prisimenu „Vilties“ bendrijos gimimą. Kai mes, mamos, ir kažkiek tėčių Vilniuje rinkomės tartis, ką galėtume padaryti, kad mūsų neįgalūs, tuo metu „nemokytini“ vaikai turėtų elementarias teises.

Būtent: lankyti darželį, mokyklą, o mes, tėvai, galėtume dalyvauti darbo rinkoje, pagerinti savo gyvenimo kokybę, užsidirbti pensiją. Mus drąsino ir palaikė daktaras psichiatras Dainius Pūras ir už tai esame jam be galo dėkingi. Tokia buvo pradžia Vilniuje įkurtos respublikinės „Vilties“ bendrijos, o ši polėkio kupina iniciatyva įgijo tąsą visoje Lietuvoje: Klaipėdoje, Utenoje, Kėdainiuose, Alytuje ir kituose miestuose bei miesteliuose.

Šiandien mes turime įstatymus, suteikiančius mūsų vaikams teisę būti ugdomiems, lavinamiems, jiems teikiamos ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos tiek institucijose, tiek namuose. Mūsų vaikai aktyviai ilsisi vasaros poilsio stovyklose. Sėkmingai įgyvendinami darbinių dirbtuvių projektai. Startavo įtraukusis ugdymas bendrojo lavinimo mokyklose. Ir visa tai pasiekta ne be „Vilties“ bendrijos pastangų. Tačiau paslaugų apimtys dar netenkina visų norinčiųjų jas gauti, regionuose kai kurios paslaugos išvis neteikiamos.

Kalbant apie lūkesčius, šiandien mums vis dar labai trūksta betarpiško bendravimo. Pandemijos laikotarpis išmokė mus dirbti per nuotolį, tačiau žmogui labai trūksta žmogaus, tad nors kartą per metus turėtume susitikti konferencijoje ar kitokio formato bendrame renginyje. Žodžiu, viltiečiai, daugiau bendraukime neformalioje aplinkoje.

„Klaipėdos vilties“ bendrijos taryba dėkoja „Vilčiai“ ir kuo nuoširdžiausiai linki gyvuoti dar ilgai, ilgai, atšvęsti dar daug sukakčių ir jubiliejų.

JANINA TULABIENĖ

„Klaipėdos vilties“ bendrijos vadovė

Gera prisimenu, kaip atsirado „Viltis“. Kaip mamos ir tėčiai susirinko Vilniuje. Kaip tarėsi, ką padaryti vaikų su negalia labui. Kaip „Vilties“ padaliniai kūrėsi visoje Lietuvoje.

Šiandien vaikai su negalia turi daug teisių. Jie gauna paslaugas įstaigose ir namuose. Aktyviai ilsisi vasaros stovyklose. Įgyja profesijas.

Naudojasi įdarbinimo galimybėmis. Bet paslaugų visiems dar nepakanka. Kai kurios paslaugos visai neteikiamos.

Reikėtų viltiečiams kuo daugiau bendrauti. Po Covido visi dar ilgisi bendravimo. Bent kartą per metus reikia susitikti bendrame renginyje.

„Klaipėdos viltis“ dėkoja „Vilčiai“. Ir nuoširdžiai linki gyvuoti dar labai ilgai.

Janina Tulabienė
„Klaipėdos vilties“ bendrijos vadovė

2023 m.

KAI MEILĖ STIPRINA VILTĮ

Taip jau susiklostė, kad mano, kaip socialinės darbuotojos, profesinė veikla plėtojosi asmenų su intelekto negalia bendruomenėje, dienos centre „Šviesa“. Ir buvo ji glaudžiai susijusi su „Vilties“ bendrija.

Savo profesinėje kelionėje išmėginau įvairius vaidmenis – asistentės, socialinės darbuotojos, vadovės. O pagrindiniai mano mokytojai buvo asmenys su intelekto negalia ir jų šeimos.

Aš esu socialinė darbuotoja. Vadovauju dienos centrui „Šviesa“. Šis centras bendradarbiauja su „Viltimi“.

Savo darbe visada mokiausi iš žmonių su negalia. Ir iš žmonių su negalia tėvų. Šie tėvai labai myli savo vaikus.

Niekur kitur savo gyvenime neteko susidurti su tokia stipria meile, kupina atsidavimo, rūpesčio, kovingumo, orumo, kantrybės, ištvėmės...

Tai tėvų, kuriems likimas lėmė auginti vaiką su proto negalia, TIKROJI MEILĖ – begalinė meilė. Būtent šis, jokiais matais neišmatuojamas jausmas, stebėtinai išgyvenimų koncentratas sukūrė stiprią ir neįveikiamą šeimų bendriją VILTIS. Visos dienos centro „Šviesa“ bendruomenės vardu dėkoju VILČIAI ir visiems jos vadovams už visokeriopą paramą, sykiu įgyvendintus projektus, keliones ir vizitus, centro lankytojams dovanotą galimybę visavertiškai atstovauti sau ir dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose. Veikdami kartu pasiekėme stulbinančių rezultatų.

O kas toliau? Drąsiai ir optimistiškai verkime vis naujus horizontus, skverbkimes gilyn, kad atidengtume dar nematytus, neapčiuoptus, neatpažintus asmenų su intelekto negalia galimybių klodus.

Mieli viltiečiai, sveikinu visus su 35-uoju gimtadieniu!

JŪRATĖ TAMAŠAUSKIENĖ
Dienos centro „Šviesa“ direktorė

Meilė paskatino juos įkurti „Viltį“. Todėl „Viltis“ tokia stipri ir nenugalima.

Dienos centro „Šviesa“ bendruomenės vardu dėkoju „Vilčiai“.

Už pagalbą ir bendrus projektus.

Už tai, kad centro lankytojai išmoko atstovauti sau.

Dirbdami kartu daug pasiekėme.

Ateityje drąsiai imkimės naujų darbų.

Tegul šie darbai suteikia žmonėms su negalia daugiau galimybių.

Mieli viltiečiai, sveikinu visus su 35-uoju gimtadieniu!

Jūratė Tamašauskienė

Dienos centro „Šviesa“ direktorė

2024 m.

GLAUDUS BENDRADARBIAVIMAS PASITEISINO SU KAUPU

Sveikindami Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendriją „Viltis“ susikūrimo 35-mečio proga

prisimename kartu nueitą kelią, kuris prasidėjo, kai 1991 metų rugsėjo 1 dieną prie Vilniaus miesto savivaldybės įvyko tėvų, auginančių neįgalius, „nemokytinus“ vaikus, piketas.

Tėvai reikalavo pakankamai žemiško dalyko: kad jų vaikai, kaip ir visi kiti, turėtų galimybę lankyti mokyklą. Ir 1992 metų liepos 1 dieną Karoliniškių mikrorajone duris atvėrė Vilniaus „Vilties“ specialioji mokykla, ilgainiui tapusi dar ir daugiafunkciniu centru. Jos direktore buvo paskirta ir ilgus metus jai sėkmingai vadovavo Augienė Vilūnienė.

Kadangi daugelis mokinių tėvų buvo „Vilties“ bendrijos nariai, prasidėjo glaudus bendravimas ir bendradarbiavimas su šia visuomenine organizacija. Pirmasis dešimtmetis mūsų mokyklai buvo kūrimosi ir žinių kaupimo laikotarpis, nes dirbti teko su vaikais, turinčiais didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. O „Vilties“ bendrija, kaip organizacija, puikiai suprantanti tokių vaikų ugdymo, taip pat pedagogų ir tėvų bendradarbiavimo svarbą, inicijavo labai reikalingus kvalifikacijos kėlimo kursus bei seminarus Lietuvoje ir stažuotes užsienyje. Prasmingi ir abipusiai naudingi

„Vilties“ bendrija ir Vilniaus „Vilties“ mokykla visada bendradarbiavo.

„Vilties“ mokykla pradėjo veikti 1992 metais.

Šiai mokyklai ilgai vadovavo

Augienė Vilūnienė.

Daugelio mokinių tėvai buvo „Vilties“ bendrijos nariai.

Pirmus 10 metų mokykla kaupė žinias.

Kaip mokyti vaikus su sunkia negalia.

„Vilties“ bendrija daug padėjo mokyklai.

Suprato tėvų ir mokytojų bendravimo

svarbą, rengė kursus darbuotojams.

Sudarė galimybes įgyti patirties užsienyje.

Paaikškėjo, kad vaikai su sunkia negalia irgi sugeba mokytis.

tarpusavio ryšiai padėjo keisti didelės bendruomenės dalies požiūrį į vaikų su intelekto negalia gebėjimus, galias ir poreikius, taip pat visiškai atsisakyti „nemokytino vaiko“ sąvokos.

2006 ir 2007 metais įgyvendindami su „Viltimi“ bendrus projektus įsigijome specialiųjų mokymo priemonių, alternatyvių kompiuterinių priedų (klaviatūrų, pelių, jungiklių), išsavinome PECS metodiką. Visa tai padėjo labiau įtraukti mokinius į ugdymo procesą. „Vilties“ bendrija visokeriškai rėmė metodinių leidinių rengimą bei leidybą, sudarė ir iki šiol sudaro galimybę mūsų pedagogams dalytis patirtimi ketvirtiniame žurnale „Viltis“.

Žodžiu, „Vilties“ bendrija buvo, yra ir, be abejo, toliau bus organizacija, gebanti iškelti į dienos šviesą ir sėkmingai spręsti aktualiausias problemas, taip pat įgalinti palaikyti glaudžius santykius su tėvais ir su kitomis giminingomis visuomeninėmis organizacijomis.

Garbingos sukakties proga Vilniaus „Vilties“ specialiosios mokyklos-daugiafunkcinio centro bendruomenės vardu dėkojame buvusiai ilgametei bendrijos „Viltis“ pirmininkei Danai Migaliovai, taip pat šiuo metu įstaigai vadovaujančiai Ramunei Lebedytei Undzėnienei, visam darbuotojų kolektyvui už ilgametį bendravimą ir bendradarbiavimą, linkime, kad jus lydėtų sėkmė, stiprybė bei užsidegimas kuriant bendruomenę, kurioje kiekvienas jaučiasi svarbus, priimtas ir suprastas.

Direktorius GRAŽVYDAS GROBLYS,
pavadootoja ugdymui VALERIJA LIAUDANSKIENĖ

„Vilties“ bendrija ir Vilniaus „Vilties“ mokykla vykdė bendrus projektus.

Mokykla įsigijo specialiųjų mokymo priemonių.

Kompiuterių klaviatūrų, pelių, jungiklių.

Mokykla pristato savo pasiekimus žurnale „Viltis“.

Vilniaus „Vilties“ mokykla yra dėkinga „Vilties“ bendrijai už pagalbą.

Sako ačiū ilgametei „Vilties“ bendrijos pirmininkei Danai Migaliovai.

Ir vadovavimą perėmusiai Ramunei Lebedytei Undzėnienei.

Taip pat visiems „Vilties“ bendrijos darbuotojams.

Linki sėkmės ir stiprybės kuriant vieningą bendruomenę.

Bendruomenę, kur kiekvienas žmogus yra svarbus ir suprastas.

Direktorius Gražvydas Groblys ir
pavadootoja ugdymui Valerija Liaudanskiene

METAI BĖGA, PAGRINDINĖS PROBLEMOS – IŠLIEKA

1993 m. 35 veiklos metai. Ar įvyko realių pokyčių žmonių su proto negalia gyvenime? Kiek motinų, tėvų ir artimųjų šiandien gali lengviau atsikvėpti dėl savo neįgalaus sūnaus ar dukros ateities?

Ar normalu, kad tik palaidoję savo neįgalų šeimos narį mamos ir artimieji sako, kad dabar jau tas pats, kiek jiems patiems liko gyventi?.. Ar normalu, kad „naujo tipo bendruomeninės paslaugos“ skirtos tik asmenims, turintiems lengvą ar vidutinę intelekto negalią? Ar normalu, kad žmonių, turinčių sunkią ar kompleksinę negalią, gyvenimu ir ateitimi turi rūpintis tėvai ar kiti teisėti globėjai, nes esamai sistemai jie yra per daug kainuojantys paslaugų gavėjai? Ir tai patvirtina net mūsų organizacijos atstovai.

Tai kurgi dabar einama? Vis kuriamos naujos paslaugos, bet visiškai negalvojama apie jų turinį, kompleksiskumą, įkainius, o ir pritaikymą individualiems poreikiams. Labai skaudu ir liūdna, kad, praėjus 35 veiklos metams, tenka apie tai kalbėti.

„Vilčiai“ jau 35 metai.

Kokie pasikeitimai įvyko žmonių su negalia gyvenime?

Ar gali tėvai būti ramūs dėl savo vaikų su negalia ateities?

Žmonėms su negalia labai svarbu gauti bendruomenines paslaugas.

Bet jos prieinamos tik turint lengvą ar vidutinę negalią.

O reikia, kad šias paslaugas gautų ir žmonės su sunkia negalia.

Man, kaip neįgalus 45 metų sūnaus motinai labai gaila praleistų metų, o svarbiausia – besąlygiško tikėjimo, kad neįgalių asmenų gyvenimo kokybė akivaizdžiai pagerės. Visi daug dirbome, neretai nuskriausdami savo šeimas, daug nuveikėme bendram labui, todėl labai nesmagu, kad nieko nepadaryta tokiems žmonėms kaip mano sūnus ir jo likimo draugai.

Tad sunku pasakyti, kokia kryptimi turėtų pasukti mūsų organizacija, įžengusi į trisdešimt šeštuosius veiklos metus. Mano galva, reikėtų suvienyti jėgas ir pradėti aktyvias diskusijas su visų lygių politikais ir vykdomosios valdžios atstovais dėl REALAUS paslaugų prieinamumo gyvenamojoje vietoje, jų kompleksškumo ir individualių neįgalaus asmens ir šeimos poreikių įvertinimo, o svarbiausia – dėl oraus ir pakankamo paslaugų apmokėjimo. Būti na skubiai peržiūrėti apmokėjimo už paslaugas įkainius, derėtis dėl naujų finansavimo modelių, planuoti lėšų srautus: valstybė – savivaldybės – specialieji fondai. Nedelsiant susitarti, kad specialiųjų paslaugų teikėjai liautųsi rinktis paslaugų gavėjus pagal suplanuotus išteklius ir pritaikytų paslaugų paketus individualiems žmonių su negalia poreikiams.

Visi suprantame, kad valstybei trūksta lėšų visose srityse. Tad gal jau atėjo laikas investuoti ne vien į betoną ar asfaltą, bet ir atsigręžti į konkrečius žmones. Nesvarbu, kur jie gyvena: didmiesčiuose ar nedidelėse gyvenvietėse.

Reikia prisiminti ir Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją, taip pat įsipareigojimus tarptautinei bendruomenei dėl šių žmonių teisių užtikrinimo mūsų šalyje.

Linkiu „Vilčiai“, kad ant padėtų tvirtų pamatų pradėtų augti gražūs ir jaukūs namai, kad stiprėtų bendruomenės ir žmonės nebūtų skirstomi į vertingus ir mažiau vertingus.

Tikiu, kad, suvienijus jėgas, pradės vykti realūs pokyčiai žmonių, turinčių kompleksinių raidos sutrikimų, labui, kad šeimos – tėvai ir globėjai – galės lengviau atsikvėpti, jaustis saugiau.

Ačiū visiems už kartu praleistus metus, bendrus darbus, na ir, žinoma, už nesibaigiančias diskusijas ir svajones.

Su meile ir pagarba

DANA MIGALIOVA

Viena pirmųjų viltiečių, ilgametė „Vilties“ bendrijos vadovė

Kuriant paslaugas reikia apgalvoti daug dalykų.

Kokios paslaugos bus, kiek kainuos, kam tiks.

Paslaugos turi būti prieinamos žmogaus gyvenamoje vietoje.

Reikia peržiūrėti paslaugų kainas.

Pritaikyti paslaugas prie konkrečių žmogaus su negalia poreikių.

Visi suprantame, kad Lietuvai trūksta pinigų.

Bet Lietuva turi rūpintis visais žmonėmis.

Ir įgaliais, ir neįgaliais.

Ir gyvenančiais miestuose, ir mažose gyvenvietėse.

Dar Lietuva turi užtikrinti žmonių su negalia teises.

Nes yra įsipareigojusi tai daryti.

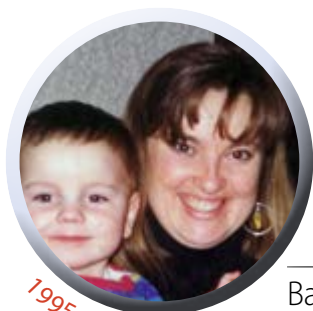
„Vilčiai“ reikia tęsti pradėtus darbus.

Siekti, kad visi žmonės būtų vienodai gerbiami.

Kad tėvai būtų ramūs dėl savo vaikų su negalia ateities.

Su meile ir pagarba Dana Migaliova

Viena pirmųjų viltiečių, ilgametė bendrijos „Viltis“ vadovė

1995 m.

AČIŪ „VILTIES“ BENDRIJAI, KAD ŠIANDIEN ESU TOKIA, KOKIA ESU

Baigusi logopedijos studijas Adelaidėje, Pietų Australijoje, labai norėjau padėti bendrauti žmonėms, neturintiems galimybės patiems kalbėti už save. Į Lietuvą atvykau 1989 metais, norėdama suderinti du svarbius dalykus – padėti vaikams su negalia ir pasinerti į lietuvišką savo tėvų kultūrą, nes didžiavausi esanti Australijos lietuvė.

Aš užaugau ir baigiau mokslus Australijoje.

Esu lietuvių kilmės, todėl 1989 metais atvykau į Lietuvą.

Kai Vilniuje per vieną „Vilties“ bendrijos metinį visuotinį susirinkimą buvau supažindinta su mamomis, auginančiomis vaikus su intelekto negalia, jau žinojau, kad atsidūriau reikiamoje vietoje. Šios mamos buvo aistringos, atkaklios ir ryžtingai nusiteikusios kovoti už savo vaikų su negalia teises. „Vilties“ bendrija tapo permainų pradininke.

Sėdėdamos koridoriuose ir laukdamos priėmimo pas įvairius ministrus, duodamos interviu per radiją ir televiziją, bendradarbiaudamos su manimi, keista lankytoja iš užsienio, besidominčia jų padėtimi, visos mamos, viena vertus, sunkiai dirbo atstovaudamos ne tik savo, bet ir kitų panašių vaikų tėvams, kita vertus, buvo nerimo kamuojamos mamos, besistengiančios rasti tinkamas paslaugas ir užtikrinti ugdymą savo vaikams. Niekada nepamiršiu, kiek daug jos nuveikė, turėdamos tiek mažai – pasiekė, kad bendruomenėje vaikams su intelekto negalia atsirastų darželiai, mokyklos, centrai, įdarbinimo programos, grupinio gyvenimo namai... Pasiekti viso to nebuvo lengva, bet šioms mamoms nestigo vilties, atkaklumo ir įsitikinimo savo teisumu.

Daug iš jų išmokau. O grįžusi į Australiją dirbau logopede su vaikais, turinčiais įvairių raidos sutrikimų, daugiausia netipišką neurologiją, kurių nesuprato visuomenė. Prieš 30 metų Australijoje nebuvo toli pažengta neuroįvairovės srityje.

Dvidešimto amžiaus paskutiniojo dešimtmečio viduryje ir pabaigoje man teko dirbti Niujorke. Ten sužinojau apie „DIR Floortime“ metodą, pagrįstą tarpusavio santykiais, kuris labai tinka vaikų ir tėvų socialiniam emociniam vystymuisi per tarpusavio santykius.

Toks požiūris man patiko, nes tikėjau, kad tėvams turi tekti pagrindinis vaidmuo kiekvieno vaiko vystymesi. Taip pat, kad kiekvieno vaiko raida skirtinga ir kad mes visi suprantame mus supantį pasaulį ir sąveikaujame su juo priklausomai nuo savo individualių ypatumų. Vieni esame labiau vizualai, tai yra priimame pasaulį per matymą. Kiti jam pažinti pasitelkiame taktiliškumą, tai yra lytėjimą. Dar kiti – propriocepciją, tai yra gebėjimą justuoti savo kūno dalių padėtį erdvėje. Taip pat esama žmonių, pasaulio supratimui ir perpratimui pasitelkiančių klausą. Man atrodo, kad socialinis emocinis vystymasis sudaro viso mokymosi pagrindą, kad mes mokomės per tarpusavio santykius.

Taigi dešimtojo dešimtmečio pabaigoje vėl grįžusi į Australiją pradėjau studijuoti „DIR Floortime“ metodą. O 2014 metais mudu su vyru Craigu Clarke'u nusipirkome jo tėvų namą, kai jie persikėlė į senjorų kaimą, ir įrengėme jame konsultacinius kabinetus.

Tėvams skiriame labai daug dėmesio, mokome juos reagavimo, bendravimo ir žaidimo su vaiku strategijų. Tikime, kad jiems tenka pagrindinis vaidmuo vaiko vystymesi, taigi kuo daugiau jie supranta apie savo vaiką ir save, tuo sėkmingiau vystosi vaikas.

Darbas su vaikais ir tėvais tęsiasi ir šiais metais. Man patinka dirbti savo darbą – mokyti tėvus, specialistus, studentus mylėti ir gerbti vaikus, nes kaip tik vaikai suteikė man tiek daug žinių apie save ir gyvenimą. Tai mano pašaukimas.

„Vilties“ bendrijai noriu padėkoti už tai, kad buvo mano pirmoji mokytoja. Kad įkvėpė siekti kiek įmanoma geresnių rezultatų. Tikiuosi, kad ir aš savo ruožtu skatinu kitus tęsti savitos raidos žmonių priėmimo, pripažinimo ir integravimo į mūsų pasaulį kelionę, kad meilės ir pasišventimo palikimas gyvuos manyje ir išliks po manęs.

DANA BALTUTIS

Logopedė, „Vilties“ bendrijos bendramintė iš Australijos

Norėjau pažinti Lietuvą ir padėti vaikams su negalia.

Vilniuje susipažinau su „Vilties“ bendrijos narėmis.

Tai buvo atkaklios mamos, kovojančios už savo vaikų teises.

„Viltis“ ėmė keisti ankstesnę blogą tvarką.

Mamos kalbėjo apie sunkią vaikų su negalia padėtį per televiziją ir radiją. Rašė apie tai laikraščiuose ir žurnaluose.

Ir padarė labai daug gerų darbų.

Vaikams su negalia atsirado darželių ir mokyklų.

Centrų ir grupinio gyvenimo namų.

Bendradarbiaudama su „Viltimi“ daug išmokau.

Grįžusi į Australiją pradėjau dirbti su vaikais su negalia.

Įkūriau šių vaikų terapijos namus.

Čia padedu vaikams ir tėvams.

Nes vaikų ir tėvų santykiai yra labai svarbūs.

Mokau tėvus bendrauti ir žaisti su savo vaikais.

Padedu tėvams džiaugtis savo vaikų gabumais ir laimėjimais.

Mylėti ir gerbti vaikus.

„Vilties“ bendrijai dėkoju už tai,

kad ji buvo pirmoji mano mokytoja.

Išmokė atkakliai siekti rezultatų.

Tikiuosi pasiekti rezultatai išliks ilgai.

Dana Baltutis

Logopedė, „Vilties“ bendrijos bendramintė iš Australijos

PAMAŠTYMAI APIE „VILTIES“ BENDRIJOS VEIKLOS PRAEITĮ IR ATEITĮ

„Vilties“ bendrijos istorijoje atsispindi ir naujausia Lietuvos valstybės istorija. Galima būtų daug pasakoti apie „Vilties“ ištakas – susikūrimą ir keletą pirmųjų veiklos metų. Kai pasidalinu viena kita istorija iš to laikotarpio su jauniaisiais medikais, jie dažnai jomis tiesiog neįstengia patikėti. Jau laisvoje Lietuvoje gimusiems žmonėms minėtos istorijos labiau primena ne tikrovę, o ištrauką iš filmo.

Tai buvo ypač nuostabus laikmetis, ir neatsitiktinai „Viltis“ yra to laikmečio kūdikis. Tuo metu visiems, net ir valdžios atstovams, atrodė ne tik leistina, bet ir būtina griauti sovietinės sistemos absurdą ir kurti visiškai kitokią – naują Lietuvą. „Viltis“ kūrėsi ant Sąjūdžio ir Atgimimo bangos. Absoliučiai daugumai žmonių tuo metu buvo aišku, kad būtinos ne bet kokios, o revoliucinio lygmens permainos, ypač tokiose sovietų išprievartautose srityse kaip psichiatrija ir specialioji pedagogika. Todėl netenka stebėtis, kad daug naujo pobūdžio organizacijų susikūrė kaip tik pačiais pirmaisiais atkurtos Nepriklausomybės metais.

Tas didžiulis įdirbis pagalbos žmonėms su proto negalia srityje, kuriuo ir „Viltis“, ir Lietuva gali pagrįstai didžiuotis, buvo pasiektas dėl permainų, įvykusių per keletą pirmųjų atkurtos Nepriklausomybės metų. Sunku rasti kitą tokią sritį, kurioje proveržis pasirodė toks didžiulis.

Paskui prasidėjo sudėtingas permainų etapas. Juk romantiškasis-revoliucingasis tarpsnis negalėjo tęstis ilgai. Kai valdžios atstovams reikėjo daryti vis daugiau pragmatiškų sprendimų, iš ankstesnės sistemos paveldėta internatinių įstaigų sistema rado gerą terpę atsilaikyti ir laimėti, ar bent jau nepralaimėti. Palaipsniui Lietuvoje ėmė dominuoti kitoks, atsargesnis, reikalaujantis „žingsnio po žingsnio“ požiūris į permainas.

„Vilties“ bendrijai taip pat teko prisitaikyti prie pasikeitusios padėties. Kadangi „Viltis“ ir jos padaliniai Lietuvos savivaldybėse tapo naujų bendruomeninių paslaugų teikėjais, nebe tokia aktyvi darėsi „Vilties“ pozicija žmogaus teisių gynimo ir advokacijos srityje. Neretai įvairaus lygio valdžių atstovai duodavo suprasti organizacijos lyderiams, kad finansavimo klausimai gali priklausyti nuo to, kiek „Viltis“ bus lojali valdžiai ir jos nekritikuos.

Bet nuo pat pradžių tėvų užduodamas klausimas – kur gyvens mūsų sūnus ar dukra su proto negalia, kai mūsų nebebus – tebelieka skausmingai atviras. Iki šiol vienas iš labiausiai tikėtinų atsakymų – kad vienoje iš tų didelių nuolatinės globos įstaigų. Taip neturėtų būti, nes per 35 metus Lietuva buvo pajėgi visiškai pakeisti paslaugų infrastruktūrą – juk kaip tik tam ir buvo skirtos struktūrinių Europos Sąjungos fondų lėšos. Šiandien bent jau turime atvirai pripažinti, kad Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos per 20 metų didžiąja dalimi atiteko ne sisteminiams struktūriniams permainoms (kad didelių internatinių įstaigų nebeliktų), o kaip tik nuolatiniam tų didelių įstaigų renovavimui.

Kitas narystės Europos Sąjungoje „pašalinis reiškinys“ – kad Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, sumažėjo dėmesys nuosekliam pamatinių žmogaus teisių principų įgyvendinimui. Valdžios rūmuose, o ir visuomenėje, įsivyravo nuomonė, kad žmogaus teisių Lietuvoje tinkamai paisoma, mat kitaip mūsų šalis nebūtų priimta į Europos Sąjungą.

Taip Lietuva sulaukė 2024 metų, kai minime „Vilties“ bendrijos veiklos 35 metų sukaktį. Ką būtų galima patarti šiai organizacijai dėl veiklos per artimiausius 10 metų? Siekiant svarbiausių tikslų ir bendraujant su valdžios institucijoms bei kitais partneriais, svarbu susitarti dėl prioritetinių uždavinių ir naudoti visus demokratijoje priimtus būdus tiems tikslams pasiekti. Šalinant

„Viltis“ atsirado, kai Lietuva atgavo Nepriklausomybę. Todėl „Vilties“ istorija susijusi su Lietuvos istorija.

„Viltis“ labai daug padarė žmonių su negalia labui.

Iš pradžių buvo labai daug pasikeitimų į gera.

Paskui pasikeitimų tempas sulėtėjo.

2004 metais Lietuva įstojo į Europos Sąjungą.

Europos Sąjunga davė daug pinigų žmonių su negalia reikmėms.

Bet Lietuva panaudojo pinigus ne visai teisingai.

Skyrė pinigų buvusioms didelėms globos įstaigoms.

Nors žmonėms su negalia geriau gyventi mažose įstaigose.

Nes mažos įstaigos labiau panašios į tikrus namus.

Dar Lietuvoje neišspręsta žmonių su negalia teisių problema.

Dėmesys šioms teisėms sumažėjo.

Nors turėjo sustiprėti.

Kaip toliau reikia dirbti „Vilčiai“?

Visų pirma numatyti svarbiausius tikslus.

Tada bendradarbiauti su valdžios atstovais.

spragas paslaugų sistemoje, reikėtų siekti, kad nė vienas suaugęs asmuo su proto negalia nebūtų nukreipiamas tolesniam gyvenimui į didelę nuolatinės globos įstaigą. Todėl vienas iš prioritetų – bendruomeninių paslaugų plėtra suaugusiesiems su proto negalia.

Kitas prioritetas – įtraukusis ugdymas. Ne paslaptis, kad tėvų, kaip ir visos visuomenės, nuomonės šiuo klausimu skiriasi. Tačiau tam ir yra nacionalinio lygmens organizacija, kad jos pozicija šiuo itin svarbiu klausimu būtų aiški ir konkreti. Mano įsitikinimu, Lietuva privalo įgyvendinti įtraukiojo ugdymo principą, o kad laimėtų visi, tam turi būti skirta pakankamai išteklių.

Jeigu Lietuva vėl pasirinktų „žingsnio po žingsnio“ taktiką ir pradės skirstyti vaikus kaip tinkamus ar netinkamus įtraukiajam ugdymui, praėjus dar 10 metų pamatysime, kad vis dar tebetrypčiojame vietoje.

Kad visų tikslų būtų siekiama veiksmingai, būtina stiprinti organizaciją įtraukiant naujus narius ir užtikrinant aktyvią „Vilties“ veiklą ir nacionaliniu, ir savivaldybių lygiu. Svarbu visada derinti dvi vienodai svarbias veiklos sritis – advokaciją ir paslaugų teikimą – taip, kad nė viena iš jų nenukentėtų.

DAINIUS PŪRAS

Profesorius, „Vilties“ bendrijos įkvėpėjas

Taip pat bendradarbiauti su partneriais.

Siekti tikslų visais priimtinais būdais.

Stengtis, kad žmonės su negalia gyventų bendruomenėje.

Stengtis, kad vaikai su negalia mokytųsi kartu su kitais vaikais.

„Vilčiai“ dabar labai reikia naujų narių.

„Viltis“ turi aktyviai veikti visoje Lietuvoje.

„Viltis“ turi derinti dvi svarbias veiklos sritis.

Žmonių su negalia teisių gynimą ir paslaugų teikimą.

Dainius Pūras

Profesorius, „Vilties“ bendrijos įkvėpėjas

PRIPAŽINDAMI LAIMĖJIMUS

KELKIME SAU NAUJUS SIEKIUS

35-eri metai – daug ar mažai? Organizacijai – nedaug, pati jaunystė, pats žydėjimas. Tačiau per tuos metus asmenims su intelekto negalia padaryta labai daug. O dar daugiau prasingų darbų laukia prieš akis...

Sovietiniais laikais asmenų su intelekto ir psichikos negalia „nebuvo“, nes jie lindėjo uždaryti namuose arba didžiuliuose (skirtuose 400–500 žmonių) psichoneurologiniuose pensionatuose, įkurtuose atokiose vietovėse. Vaikų su šia negalia nepriimdavo net į specialiąsias mokyklas, nes pagal tuo metu galiojusius teisės aktus jie buvo laikomi „nemokytiniais“.

Kai mano sūnui sukako treji ar ketveri, poliklinikoje man patarė kreiptis į jauną psichiatrą (dabar jau garbų profesorių) Dainių Pūrą. Jis nustatė, kad mano sūnui – autizmas, papasakojo, kad tokių vaikų Vilniuje yra daugiau, ir ragino kartu su kitais tėvais burtis į organizaciją, bendromis jėgomis kovoti už savo vaikų dabartį ir ateitį.

2024 m. III ketvirtį „Vilties“ bendriją remia

Lietuvos Respublikos Vyriausybė
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (ANTA)

UAB „Siulvedė“

UAB „Nostra“

UAB „Nikadita“

UAB „Parmel“

UAB „Metropolio vertimai“

UAB „4 miestai“

UAB „cV Grup“

„Penkių kontinentų“ įmonių grupė

LOFT TOWN

Karaliaus Mindaugo šaulių 10-oji rinktinė

Vilniaus miesto Lentvario seniūnija

Geros valios žmonės ir savanoriai

Pirmame viršelyje

Druskininkų dienos užimtumo centro lankytoja Irma Nanartonytė, jau puošusi mūsų žurnalo viršelį 2006 metais.

Žurnalą leidžia

Žurnalas „Viltis“ leidžiamas Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos programos lėšomis. Žurnalas „Viltis“ pasirodo 4 kartus per metus. Pradėta leisti 1997 m. rugsėjo mėn.

Numerį rengė

J. Butkuviėnė, J. Žeimantienė

Adresas

Kareivių g. 2C-1, LT-08221 Vilnius

Tel. (8~5) 261 52 23,

faks. (8~5) 261 08 20

El. paštas janinabut@viltis.lt; viltis@viltis.lt

Interneto puslapis www.viltis.lt

Leidėjas

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“

Spaudai rengė

UAB „Overprintas“. Tiražas 850 egz.

Žurnale spausdinamų straipsnių ir laiškų autoriai išsako savo nuomonę. Rankraščiai, nuotraukos, piešiniai nesaugomi ir negražinami.

Tada dar nelabai supratau sūnaus diagnozę, bet ėmiau bendrauti su panašaus likimo mamomis, aiškintis: kas, kur, kaip, kodėl, kas toliau... O 1989 metų spalio 21 d. įvyko mūsų šalies tėvų, turinčių vaikų ir suaugusiųjų su intelekto negalia, susirinkimas ir buvo įsteigta bendrija „Viltis“ Iš pradžių šios organizacijos koordinatorė tapo Amanda Kavaliūnaitė (Lagunova), o pirmuoju pirmininku – a. a. Viktoras Kasiulaitis. Nuo 1996 metų valdžios vairą perėmė Dana Migaliova. 1991 metais buvo įregistruota „Vilniaus Vilties“ bendrija.

Nuo pat pirmųjų gyvavimo dienų ir respublikinė organizacija, ir jos vietos padaliniai ėmėsi labai aktyviai įgyvendinti įstatuose numatytus tikslus. Siekė, kad Lietuvos Respublikos įstatymais būtų užkirstas kelias žmonių su intelekto negalia diskriminavimui, išnaudojimui ir socialinei atskirčiai. Kad jie turėtų teisę į mokymąsi, darbą, socialinę apsaugą ir įtrauktį į visuomenės gyvenimą.

„Vilties“ bendrijos iniciatyva, bendradarbiaujant su visų lygių valdžios institucijomis, kitomis Lietuvos ir užsienio nevyriausybiniėmis organizacijomis, taip pat reformas remiančiais specialistais, mūsų šalyje buvo sukurta pagalbos sistema žmonėms su intelekto negalia. Ne be „Vilties“ bendrijos įtakos aukštesnėse mokyklose ir kolegijose buvo pradėti ruošti socialinio darbo specialistai, kūrėsi centrai ir ugdymo įstaigos vaikams su intelekto negalia, buvo steigiamos bendruomeninio tipo įstaigos ir grupinio gyvenimo namai suaugusiems neįgaliesiems, jiems atsirado galimybės mokytis profesinėse mokyklose ir įsidarbinti, keitėsi visuomenės ir valdžios požiūris į žmones, turinčius intelekto ar psichikos negalią...

Bet pripažįstant laimėjimus, liūdina tai, kad jauni tėveliai, auginantys vaikus su mīnėta negalia, nelabai pripažįsta organizacijos naudą, neskuba tapti aktyviais jos nariais. O juk iš tikrųjų reikia ne tik išlaikyti turimus pasiekimus, tačiau ir dar labai daug ką nuveikti: plėtoti socialinių paslaugų spektrą, didinti jų prieinamumą vietose, stiprinti tarnybų tinklą suaugusiems su intelekto negalia, nes esamo išties nebepakanka.

Taigi klausimas – kur ir kaip mano vaikas gyvens, kai manęs nebebus – vis dar tebėra atviras ir neramina tėvus. Tad visiems linkiu susitelkimo ir stiprybės dėl mūsų „amžinųjų vaikų“.

BIRUTĖ ŠAPOLIENĖ

**Ilgametė buvusi „Vilniaus Vilties“
pirmininkė, viena pirmųjų viltiečių**

„Vilčiai“ 35 metai.

Per tuos metus daug padaryta.

Bet dar daug darbų reikia padaryti.

Anksčiau žmonės su proto negalią leido laiką tik namie.

Arba gyveno didelėse globos įstaigose.

Vaikai su negalia nelankė mokyklos.

Bet padėtis keitėsi.

Vaikų su negalia tėvai įkūrė „Viltį“.

Tėvams padėjo gydytojas Dainius Pūras.

Vėliau buvo įkurta ir „Vilniaus viltis“.

„Viltis“ ėmė aktyviai dirbti.

„Viltis“ gynė žmonių su negalia teises.

Teisę mokytis, dirbti, gyventi tarp kitų žmonių.

„Viltis“ neleido žmonių su negalia skriausti.

„Viltis“ kūrė pagalbos sistemą žmonėms su negalia.

„Viltis“ rūpinosi, kad su šiais žmonėmis dirbtų specialistai.

Atsirado mokyklos ir centrai žmonėms su negalia.

Taip pat grupinio gyvenimo namai suaugusiems su negalia.

Žmonės su negalia galėjo mokytis profesijų.

Atsirado galimybė dirbti.

Valdžia ir žmonės suprato, kad žmonės su negalia daug gali ir sugeba.

„Vilties“ pradėtų darbus reikia tęsti.

Todėl „Vilčiai“ reikia naujų jaunų narių.

Vaikų su negalia tėvai turi ateiti į „Viltį“.

Reikia toliau spręsti žmonių su negalia problemas.

Dirbti visiems kartu.

Birutė Šapolienė

Ilgametė buvusi „Vilniaus vilties“ pirmininkė,
viena pirmųjų viltiečių

TIK KARTU GALIME IŠTIES DAUG

Ar „Vilties“ bendrijos sukaktis atspindi organizacijos vystymosi kelią? Ko išmokome eidami šiuo keliu? Ką man, kaip žmogui, davė bendradarbiavimas su „Vilties“ bendrija? Kaip ši bendrystė pasireiškė įgyvendinant Vilniaus „Vilties“ specialiosios mokyklos-daugiafunkcinio centro viziją?

1992 metais „Vilties“ specialiosios mokyklos modelio sėkmę lėmė abipusiai geranoriški saitai – tėvų bendruomenė buvo suinteresuota tuo, kad neliktų sutrikusio intelekto vaikų, išstumtų iš švietimo sistemos, kad ugdymo turinys ir aplinka būtų palankūs kiekvienam vaikui, kad kuo greičiau įsisavintume vakarietiškus ugdymo metodus, kad vaikai, turintys specialiųjų poreikių, būtų matomi ir priimami išorinėje miesto aplinkoje, o specialistai buvo kupini ryžto ir entuziazmo šiuos siekius įgyvendinti.

Tai buvo ypatingas metas, kai visi ėjome ta pačia kryptimi, kai norėjome, kad mokykla būtų atvira bendruomenė, siekianti gerovės visiems vaikams. Tikėjome, kad mes visi – tėvai, mokytojai, „Vilties“ bendrijos vadovai, Vilniaus savivaldybės darbuotojai, rėmėjai – suvieniję jėgas įstengsime nuveikti labai daug. Kai dabar žvelgiu į šį istorinį laikotarpį, man atrodo, kad tai buvo lyg pavasarinis mūsų valstybės žydėjimas:

daug nežinomybės, daug svajonių, daug vilčių, daug gerumo ir atsidavimo kitam žmogui.

„Vilties“ bendrijos vadovai ir darbuotojai mus palaikė visada, ne tik šventinę dieną, bet ir lietingą, šaltą, kai nesisekdamo, kai stigidavo tarpusavio supratimo. Kartais patarimu, kartais pabarimu, kartais pasidžiaugimu gerai atliktu darbu. Būti kartu siekiant sunkaus tikslo – tai mums „Vilties“ specialiojoje mokykloje visada buvo labai svarbu. Todėl labai vertiname, kad buvote greta. Ačiū Jums visiems už tai. Man daugybę atvejų buvote Mokytojai ir netgi dabar esate. Visus vertinu ir prisimenu su dideliu dėkingumu.

Anuomet atrodė, kad pasiekėme tikslą, kad „Vilties“ specialiąją mokyklą gerai vertina tėvai, kad joje sudarytos labai geros sąlygos ir vaikams, turintiems specialiųjų poreikių, ir su jais dirbantiems žmonėms, kad nestinga aukščiausios kvalifikacijos darbuotojų. Bet dabar vėl susiduriame su naujais iššūkiais – kaip atrodys „Vilties“ specialioji mokykla-daugiafunkcinis centras įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo procese. Šiaip ar taip, visiems ir ateityje linkiu sėkmingo bendradarbiavimo siekiant gerovės konkrečiam žmogui.

Neužsimirškime – tik kartu galime išties daug!

AUGIENĖ VILŪNIENĖ

Pirmoji ir ilgametė Vilniaus „Vilties“ specialiosios mokyklos-daugiafunkcinio centro direktorė

TIK KARTU GALIME IŠTIES DAUG

Kai atsirado „Viltis“, visi buvome labai vieningi. Ir tėvai, ir mokytojai, ir specialistai. Visi norėjome, kad vaikai su negalia galėtų mokytis. Vilniuje šiems vaikams buvo įkurta speciali mokykla. Ši mokykla buvo pavadinta „Vilties“ mokykla.

„Vilties“ bendrija labai padėjo „Vilties“ mokyklai.

Davė daug patarimų.
Peikė už trūkumus.
Džiaugėsi laimėjimais.
Toks buvimas kartu yra labai vertingas.
Tik kartu galima padaryti iš tiesų daug.

Augienė Vilūnienė
Ilgametė Vilniaus „Vilties“ specialiosios mokyklos-daugiafunkcinio centro direktorė